

ATROF OLAM BILAN TANISHTIRISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNALOGIYALAR

Nigora Abduaxatova Mamadyoqub qizi

Email: abduaxatovanigorim@gmail.com

Farg‘ona davlat universiteti, Maktabgacha ta‘lim kafedrası, 1-bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20716116>

Annotatsiya

Bu maqolada maktabgacha ta‘lim va boshlang‘ich ta‘lim jarayonida bolalarni atrof olam bilan tanishtirishda qo‘llaniladigan innovatsion texnologiyalarning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia vositalari hamda raqamli ta‘lim platformalaridan foydalanishning o‘quvchilarning bilish faolligi va mustaqil fikrlash ko‘nikmalariga ta‘siri tahlil qilindi. Olingan natijalar innovatsion texnologiyalar ta‘lim samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko‘rsatish.

Annotation

This article highlights the pedagogical significance of innovative technologies used in introducing children to the surrounding world in preschool and primary education. The study analyzes the impact of interactive methods, information and communication technologies (ICT), multimedia tools, and digital educational platforms on learners' cognitive activity and independent thinking skills. The findings indicate that innovative technologies are an important factor in enhancing the effectiveness and quality of the educational process.

Аннотация

В данной статье раскрывается педагогическое значение инновационных технологий, применяемых в процессе ознакомления детей с окружающим миром в дошкольном и начальном образовании. В исследовании проанализировано влияние интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий (ИКТ), мультимедийных средств и цифровых образовательных платформ на познавательную активность учащихся и развитие навыков самостоятельного мышления. Полученные результаты показали, что инновационные технологии являются важным фактором повышения эффективности и качества образовательного процесса.

Kalit so‘zlar: atrof olam, innovatsion texnologiyalar, multimedia, interaktiv ta‘lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, maktabgacha ta‘lim, raqamli pedagogika.

Keywords: innovative technologies, preschool education, primary education, environmental awareness, interactive methods, information and communication technologies (ICT), multimedia tools, digital educational platforms, cognitive activity, independent thinking, educational effectiveness.

Ключевые слова

окружающий мир, инновационные технологии, мультимедиа, интерактивное обучение, информационно-коммуникационные технологии (ИКТ), дошкольное образование, цифровая педагогика.

Zamonaviy ta‘lim tizimida bolalarning atrof-muhit haqidagi tasavvurlarini shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Atrof olam bilan tanishtirish jarayoni orqali bolalarda tabiat, jamiyat va inson faoliyati haqidagi dastlabki bilimlar shakllanadi. An‘anaviy ta‘lim usullari bilan bir qatorda innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi ushbu jarayonning

samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Raqamli texnologiyalar, multimedia vositalari va interaktiv metodlar bolalarning ta’lim jarayoniga faol jalb etilishiga imkon yaratadi. Ayniqsa, vizual materiallar, elektron taqdimotlar, virtual ekskursiyalar va ta’limiy o’yinlar orqali bolalarning qiziqishi ortadi hamda bilimlarni o’zlashtirish darajasi yaxshilanadi. Shu sababli atrof olam bilan tanishtirish mashg’ulotlarida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o’rganish dolzarb masala hisoblanadi.

TADQIQOT METADALOGIYASI

Tadqiqot davomida pedagogik kuzatish, ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Atrof olam bilan tanishtirish mashg’ulotlarida qo’llaniladigan innovatsion texnologiyalar o’rganilib, ularning ta’lim jarayoniga ta’siri tahlil qilindi. Tadqiqot obyekti sifatida maktabgacha va boshlang’ich ta’lim muassasalarida tashkil etiladigan atrof olam bilan tanishtirish mashg’ulotlari tanlandi. Innovatsion texnologiyalar sifatida quyidagi vositalar ko’rib chiqildi:

- multimedia taqdimotlari
- interaktiv doskalar
- elektron ta’lim resurslari
- virtual sayohatlar
- ta’limiy mobil ilovalar
- loyiha va muammoli ta’lim texnologiyalari.

Mazkur texnologiyalarning bolalarning bilish faoliyati, kuzatuvchanligi va mustaqil fikrlash qobiliyatiga ta’siri baholandi.

NATIJALAR

Tahlillar natijasida innovatsion texnologiyalarni qo’llash ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishi aniqlandi. Multimedia vositalari orqali taqdim etilgan ma’lumotlar bolalar tomonidan tezroq va osonroq qabul qilinishi kuzatildi. Ayniqsa, tabiat hodisalari, hayvonot va o’simliklar dunyosi haqidagi mavzularni animatsiyalar hamda videoroliklar yordamida tushuntirish yuqori natija berdi.

Interaktiv doskalardan foydalanish mashg’ulotlarni qiziqarli va dinamik tashkil etishga yordam berdi. O’quvchilar topshiriqlarni bevosita bajarish jarayonida faol ishtirok etib, o’z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo’ldilar.

Virtual ekskursiyalar esa bolalarning geografik va ekologik tasavvurlarini kengaytirishga xizmat qildi. Masalan, muzeylar, qo’riqxonalar yoki tarixiy maskanlarga virtual sayohat qilish orqali ular real hayotda ko’rish imkoniyati cheklangan obyektlar bilan tanishdilar. Shuningdek, loyiha asosidagi ta’lim texnologiyasi bolalarda mustaqil izlanish, muammoni hal qilish va jamoada ishlash ko’nikmalarini rivojlantirdi. Bu esa atrof olam haqidagi bilimlarning chuqurroq o’zlashtirilishiga olib keldi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar innovatsion texnologiyalar atrof olam bilan tanishtirish jarayonini yanada samarali tashkil etish imkonini berishini ko’rsatdi. An’anaviy usullarda bolalar asosan tinglovchi sifatida qatnashsa, innovatsion texnologiyalar qo’llanganda ular ta’lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bolalarning ko’rish, eshitish va amaliy faoliyat orqali bilim olishiga yordam beradi. Bu esa o’quv materialining mustahkam o’zlashtirilishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar individual yondashuvni amalga oshirish imkonini ham yaratadi. Har bir bolaning qiziqishi va imkoniyatlaridan kelib chiqib turli topshiriqlarni tashkil etish mumkin. Biroq innovatsion

texnologiyalarni qo'llashda pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish, texnik vositalar bilan ta'minlash va ta'lim mazmuniga mos elektron resurslarni yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Faqat texnologiyaning o'zi emas, balki undan maqsadli va pedagogik jihatdan to'g'ri foydalanish ham ta'lim sifatini belgilaydi.

XULOSA

Atrof olam bilan tanishtirish jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish bolalarning bilish faolligini oshiradi, mustaqil fikrlash va kuzatuvchanlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. Multimedia vositalari, interaktiv doskalar, virtual ekskursiyalar va loyiha texnologiyalari ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlaydi. Shuningdek, ushbu texnologiyalar o'quvchilarning atrof-muhitga nisbatan qiziqishi va mas'uliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Kelgusida ta'lim muassasalarida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Tolipov O., Usmonboyeva M. **Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti.** – Toshkent: Fan, 2017.
2. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A. **Ta'limda innovatsion texnologiyalar.** – Toshkent: Iste'dod, 2020.
3. Hasanboyev J. va boshqalar. **Pedagogika.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Maktabgacha ta'lim davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2023.
5. Yo'ldoshev J., Usmonov S. **Zamonaviy pedagogik texnologiyalar.** – Toshkent: O'qituvchi, 2019.